

گزارشات مبارزات و اعتراضات کارگران و زحمتکشان ایران در سال 1396

تقدیم به محمد جراحی کارگر مبارزی که پس از سال
ها زندان و اثرات ناشی از آن، در سال 1396 جان
باخت.

مسایل و مشکلات کارگران در یک نگاه

کاهش قدرت خرید کارگران مانند سال های گذشته ادامه یافت. عدم پرداخت به موقع دستمزدها و حقوق ها فراگیرتر شد و خانواده های کارگری بیشتری در تنگنای معیشتی قرار گرفتند. کارگران بویژه بسیاری از زنان، معلمان، پرستاران و جوانان با حقوق های پایین تر از حداقل رسمی دستمزد، با حقوق 300 و 500 هزار تومان روزگار گذرانند.

امنیت شغلی کارگران شکننده تر شد؛ از یک سو قراردادهای شفاهی (بخوان کارکردن بدون قرارداد) و قراردادهای سفید امضا و موقت گسترش

یافت و زمان قراردادهای کوتاهتر شد، و از سوی دیگر با تعطیل و یا نیمه تعطیل شدن واحدها و بنگاههای تولیدی و خدماتی، بسیاری از کارگران بیکار شدند و نگرانی عمومی کارگران شاغل از آینده شغلی خود بیشتر شد.

وضعیت ایمنی و بهداشتی محل های کار، بدتر شد و حوادث ناشی از کار و بیماری های مربوط به محیط کار قربانی بیشتری از میان کارگران گرفت.

تعداد بیکاران افزایش یافت؛ بویژه چندین میلیون نفر از جوانان و فارغ التحصیل ها همچنان با بیکاری دست به گریبان بودند و امید شان به یافتن کار بیش از پیش رنگ باخت. دولت بجای پاسخ گویی به مشکل، با ارائه طرح هایی همچون "کارورزی"، "مهارت آموزی" و طرح هایی از این نوع، راه حل را بیکاری کشیدن از آنها توسط کارفرمایان با انگیزه سود اندوزی بیشتر دانست.

در همان حال سرکوب کارگران، زحمتکشان و جوانان با شدت و دامنه بیشتر ادامه یافت. در سال 1396 علاوه بر تهدید، زندانی کردن و اذیت و آزار فعالین کارگری سرشناس و اعضای نهادهای و تشکلهای مستقل کارگری و معلمان، رژیم جمهوری اسلامی بیش از پیش سازماندهندگان اعتراضات کارگری، معلمان، کشاورزان، جوانان جویای کار و دیگر فعالین عرصه اجتماعی را مورد هدف قرار داد.

مبارزه و اعتراضات کارگری

در طول سال، طبق اطلاعات موجود در مجموع 1340 اعتراض کارگری یعنی بطور متوسط هر روز سه و نیم اعتراض توسط کارگران، صورت گرفت. تعداد اعتراضات در مقایسه با سال 95 که 1264 مورد بود افزایش 6 درصدی را نشان می دهد. کارگران 689 واحد تولیدی و خدماتی در این اعتراضات شرکت کردند که در مقایسه با 653 واحد در سال 95، نشانگر افزایش 5/5 درصدی از نظر تعداد واحدها است.

اعتراضات همانند سال 95 در طول سال روند صعودی داشت؛ به این معنی که در فصل بهار، تعداد اعتراضات 253 مورد، در تابستان 347 مورد، در پاییز 365 مورد و در زمستان 375 مورد بود. بیشترین اعتراضات در ماه اسفند روی داد که به 149 مورد رسید.

یکی از ویژگی مهم اعتراضات کارگری در سال گذشته، رشد چشم گیر اعتراض سراسری کارگران شاغل و بازنشسته در یک رشته از واحدهای

تولیدی و یا یک بخش خدماتی بود که یا بطور هم زمان در تهران تجمع کردند و یا اینکه بطور سراسری در تعدادی از شهرها دست به اعتراض زدند. در مجموع 58 مورد از این نوع اعتراضات سراسری و یا همزمان، برپا شد. افزون بر این در سال گذشته اعتراض همزمان در دو یا چند واحد تولیدی در یک شهر و یا در سطح یک استان رشد قابل توجهی داشت. در مجموع 9 مورد از این نوع اعتراضات از جمله در استان چهارمحال بختیاری، قزوین و رضوانشهر و توسط کارگران شرکت های پتروشیمی منطقه بندرامام برپا گردید. این ویژگی حاکی از رشد روحیه همبستگی و ایجاد نوعی از پیوند بین کارگران واحد های تولیدی و خدماتی مختلف در یک شهر و یا استان، و یا در میان کارگران تولیدی و خدماتی هم رشته در عرصه سراسری است.

شیوه و اشکال اعتراضات

مانند سالهای گذشته اعتصاب و تجمع، شکل غالب اعتراض کارگران بود. بطور کلی و در یک تقسیم بندی عمومی، شیوه و اشکال اعتراض کارگران از این قرار بود: اعتصاب، تجمع و راهپیمایی: 88 درصد. رسانه ای کردن مشکل و نوشتن نامه به مقامات: 11 درصد (که نشان می دهد که کارگران به رغم تهدیدها اعتراض شان را رسانه ای می کنند) و تحریم غذا که کماکان 1 درصد اعتراض ها را شامل می شد.

تجمع در جاده یا درخیابان و مسدود کردن تردد و نیز تجمع در مقابل درب ورودی بنگاه تولیدی و جلوگیری از تردد وسایل نقلیه و بارگیری (که نشان دهنده خشم و در همان حال عزم راسخ کارگران برای رسیدن به مطالبات شان است) همچنان یکی از اشکال تجمع اعتراضی کارگران بود. این شکل از اعتراض توسط کارگران، رشد چشم گیری داشت و به 48 مورد رسید که نسبت به سال 95 افزایش 50 درصدی داشت.

در سال 1396 شرکت خانواده های کارگران در اعتراضات که در چند سال گذشته متداول شده است افزایش یافت و به 28 مورد رسید که درمقایسه با 19 مورد در سال 95 رشد 47 درصدی داشت.

راهپیمایی در شهر از 18 مورد به 15 مورد کاهش پیدا کرد که کاهش 18 درصدی را نشان می دهد.

در سال گذشته درگیری فیزیکی بطور پراکنده رخ داد و نسبت به سال های پیش کاهش قابل توجه ای داشت.

خیزش دی ماه

اتحاد بین المللی در بیانیه هایی جداگانه به زبانهای فارسی و انگلیسی به تظاهرات و اعتراض سراسری در دی ماه سال 96 که خیزش دی ماه نام گرفت پرداخته است. در اینجا فقط یادآوری می کنیم که در طول یک هفته (از 7 تا 13 دی ماه)، مردم و عموماً کارگران، زحمتکشان، تهدستان، جوانان، زنان و سرکوب شدگان، بطور سراسری و پیوسته در حدود 100 شهر دست به راهپیمایی و تظاهرات زدند و با سر دادن شعارهای معیشتی و سیاسی، خشم و نارضایتی خود را نسبت به وضعیت موجود و کلیت نظام جمهوری اسلامی بیان کردند. این اعتراضات با یورش و سرکوب گسترده نیروهای انتظامی، نظامی و امنیتی روبرو شد. در نتیجه 14 نفر از تظاهرکنندگان بر اثر تیراندازی مستقیم نیروهای سرکوبگر جانشان را از دست دادند و 10 نفر از بازداشت شدگان در زندان جان باختند. بنا به گفته مقامات رژیم، حدود 5 هزار نفر از معترضان بازداشت شدند که براساس آخرین اطلاعات، حدود چهارصد نفر از دستگیر شدگان کماکان زندانی هستند. گفتنی است که حدود 100 نفر دانشجوی که از قبل شناسایی شده بودند برای جلوگیری از گسترش و تعمیق اعتراضات و زهر چشم گرفتن از دیگران جزو دستگیر شدگان بودند.

همچنین در سال گذشته، کشاورزان در استان های مختلف نسبت به مشکلات خود بویژه بحران آب به اعتراضات گسترده و دامنه دار دست زدند و از جمله چند بار در مقابل مجلس تجمع اعتراضی برپا کردند. اعتراضات کشاورزان شرق اصفهان برجسته ترین این اعتراضات بود که در 18 اسفند ماه با یورش نیروهای سرکوبگر و ضرب و شتم کشاورزان به خشونت کشیده شد.

دلایل اعتراضات کارگری

1- عدم پرداخت حقوق و مطالبات. کارگران در 657 واحد تولیدی و خدماتی با مشکل عدم پرداخت بموقع دستمزدها و حقوق روبرو بودند که نسبت به 606 مورد در سال 95، افزایش 8/7 درصد را نشان می دهد. از آن میان در 451 واحد کارگران به اشکال مختلف نسبت به عدم دریافت حقوق ها دست به اعتراض زدند که در مقایسه با 356 واحد در سال 95 نشانگر افزایش 6/26 است.

براساس مجموعه گزارشات و شواهد می توان گفت که عدم پرداخت و یا پرداختن بموقع حقوق به یک معضل فراگیر تبدیل شده است. چگونگی سازمان دادن مبارزه در ایران و مجامع بین المللی در اعتراض به این معضل در چارچوب مبارزه برای افزایش دستمزد، باید مد نظر فعالین

کارگری واقع شود. لازم به تاکید است کارگران شهرداری ها بطور وسیع با این مسئله دست به گریبان بودند.

دولت به عنوان کارفرمای بزرگ، نه تنها نقش مستقیم در عدم پرداخت به موقع حقوق و دستمزدها دارد، بلکه از جنبه دیگر نیز بزرگترین بدهکار به کارگران به حساب می آید و آن اینکه بدهی دولت به سازمان تامین اجتماعی به 130 میلیارد تومان می رسد. افزون بر این مجلس در بهمن ماه سال گذشته با تصویب بند "ز" تبصره ۷ لایحه بودجه ۹۷ کشور، به دست اندازی دولت به اموال کارگران و چپاول آن جنبه قانونی بخشید. در این مصوبه چنین آمده است:

" ز- سازمان تأمین اجتماعی مکلف است تمامی سهم درمان از مجموع مأخذ کسر حق بیمه موضوع مواد (28) و (29) قانون تأمین اجتماعی مصوب 3/4/1354 و سایر منابع مربوط را در حسابی نزد خزانه داری کل کشور با عنوان بیمه درمان تأمین اجتماعی متمرکز نماید. سازمان تأمین اجتماعی این منابع را طبق قانون تأمین اجتماعی هزینه کند."

2- اعتراض به قراردادهای موقت و همچنین اعتراض به نداشتن امنیت شغلی، عدم تبدیل وضعیت و تبعیض در پرداخت حقوق وعدم همسان سازی حقوق

کارگران در 154 واحد تولیدی و خدماتی در این رابطه دست به تجمع و اعتراض زدند که درمقایسه با سال پیش از آن که 102 مورد بود، افزایش 51 درصدی را نشان می دهد.

چند نمونه از این اعتراضات را فهرست وار بر می شمیریم:

اعتراض کارگران پتروشیمی های منطقه ویژه اقتصادی بندرامام، کارگران پست های فشار قوی برق، کارگران شرکت مخابرات کشور، کارگزاران مخابرات روستایی، کارگزاران صندوق بیمه کشاورزی، ناظران جهاد کشاورزی، مربیان حق التدریس مراکز فنی حرفه ای کشور، معلمان حق التدریسی و مدارس غیرانتفاعی کشور، مربیان پیش دبستانی، آموزگاران نهضت سواد آموزی و... فهرست ادامه دارد.

نکته قابل توجه این اعتراضات این بود که در مواردی این اعتراضات به شکل تجمع همزمان در تهران و یا به صورت اعتراض همزمان و سراسری در شهرهای مختلف انجام گرفت. همچنین لازم به گفتن است که اعتراض نسبت به عدم تبدیل وضعیت و همسان سازی حقوق ها به ویژه رشد چشمگیری داشت.

3- اعتراض کارگران به اخراج از کار در واحدهای دایر و یا بیکارشدن بدنبال تعطیلی واحد ها

در سال گذشته در 57 واحد تولیدی و خدماتی دایر، تعداد زیادی از کارگران اخراج شدند. همچنین در طول سال، 129 بنگاه تولیدی و خدماتی، تعطیل و کارگران بیکار شدند. از این میان در 84 بنگاه تولیدی و خدماتی کارگران بیکار شده، دست به اعتراض زدند. در مجموع کارگران در 270 واحد تولیدی و خدماتی با مشکل اخراج و بیکارشدن دست و پنجه نرم کردند.

4- اعتراض به سطح پایین دستمزد و خواست افزایش دستمزدها

در سال 96 اعتراض به سطح ناچیز حقوق ها افزایش یافت؛ به گونه ای که در اکثر تجمعات اعتراضی، موضوع سطح پایین دستمزد ها مطرح شد و مورد اعتراض قرار گرفت. مطالبه افزایش دستمزدها در قالب اجرای طرح طبقه بندی مشاغل و اعتراض به عدم همسان سازی حقوق ها رشد قابل توجهی داشت؛ بطوری که در 49 واحد تولیدی و خدماتی، کارگران برای اجرای طرح طبقه بندی مشاغل و هم ساز سازی حقوق ها، مبارزه کردند.

5- اعتراض به خصوصی سازی ها

در سال گذشته نتایج زیان بار ویران گر خصوصی سازی ها بیش از پیش برای کارگران روشن شد؛ بطوریکه در اکثر تجمعات اعتراضی در ارتباط با عدم پرداخت مطالبات، اخراج از کار، تعطیلی و بیکارشدن و موارد دیگر، هم زمان برنامه های خصوصی سازی و نتایج آن نیز توسط کارگران مطرح می شد و مورد اعتراض قرار می گرفت. از جمله در واحدهای تولیدی مانند هپکو، آذراب، گروه صنعتی ملی فولاد اهواز، مجتمع کشت و صنعت نیشکر هفت تپه، کمباین سازی تبریز و در بخش های خدمات همچون شرکت راه آهن و شرکت حمل و نقل خلیج فارس، کارگران مخالفت شدید خود را نسبت به واگذاری واحد های تولیدی و خدماتی به بخش خصوصی ابراز داشتند و یا خواهان دولتی شدن واحد های مذکور شدند. در کنار اینها در 24 مورد بطور مشخص کارگران نسبت به خصوصی سازی اعتراض کردند.

6 - اعتراض به تشکل های به اصطلاح کارگری و وابسته به دولت

بطور مشخص در 9 مورد کارگران نسبت به این تشکل ها و نقش منفی آنها نسبت به خواسته ها و مطالبات خود اعتراض کردند.

7 - اعتراض به شرایط کار

با 15 مورد اعتراض مشخص نسبت به شرایط کاری روبرو بودیم.

8 - اعتراض در پیوند با مسئله مسکن

در 11 مرکز خدماتی و تولیدی نسبت به عدم تحویل مسکن اعتراض شد.

9 - اعتراض به وضعیت ایمنی محل کار و نداشتن امنیت جانی

اعتراضات نسبت به وضعیت ایمنی محل کار و نداشتن امنیت جانی افزایش یافت. در سال گذشته 8 مورد اعتراضی در این باره را شاهد بودیم.

10 - اعتراضات دیگر

همچنین 28 مورد دیگر اعتراضات کارگری در سال گذشته به وقوع پیوست که از جمله آنها می توان به موارد زیر اشاره کرد:

اعتراض به اخلاف در روند بازنشستگی، اعتراض به عدم شمول مشاغل سخت و زیان آور، اعتراض به ایجاد فضای امنیتی و ارباب و تهدید در محل کار.

دیگر مبارزات و اقدامات کارگری

1- دولت لایحه اصلاح قانون کار احمدی نژاد- روحانی را از مجلس پس گرفت.

در سالی که گذشت بدنبال مبارزات و اعتراضات کارگران سرانجام دولت روحانی مجبور به پس گرفتن لایحه اصلاح قانون کار احمدی نژاد- روحانی از مجلس شد.

2 - اعتراض به طرح ها «کارورزی»، «مهارت آموزی» و...

در سال 1396 شاهد اعتراضات گسترده فعالین کارگری، معلمان، دانشجویان و عده ای از اقتصاد دانان، جامعه شناسان متری و کارشناسان حقوق کارگری نسبت به این طرح بودیم. این اعتراض ها اشکال مختلفی داشت مانند انتشار طومار، صدور اطلاعیه و بیانیه، گفتگو با رسانه ها، برگزاری نشست ها و فعالیت های گوناگون در شبکه اجتماعی. هرچند که این اعتراضات از نظر کمی زیاد بود و تلاش هایی نیز برای هماهنگی صورت گرفت اما در مجموع بصورت پراکنده پیش رفتند و هماهنگ نشدند. بررسی تجارب مثبت و منفی این اقدام

اعتراضی، برای سازماندهی کارزارهای اعتراضی مشابه و نقش فعالین کارگری و اجتماعی در آنها از اهمیت بسیاری برخوردار است.

3 تعیین حداقل دستمزد در ماه های پایانی سال

تعیین حداقل دستمزد در سال گذشته با جوسازی بیشتری از سوی دولت، وزارت کار و تشکل های کارگری دست ساز و وابسته همراه بود. به هر رو نسبت به سالهای گذشته سطح اعتراض ها به حداقل رسمی دستمزد تعیین شده، کاهش یافت و به صدور اطلاعیه های مشترک جداگانه نهادهای مستقل کارگری و گفتگوهای فعالین کارگری محدود ماند.

4- برگزاری مراسم اول ماه مه، روز همبستگی جهانی کارگران

- در تهران جمعی از فعالین کارگری به رغم تهدید و ارباب نیروی های امنیتی و انتظامی توانستند تجمعی در مقابل مجلس برگزار کنند. در این تجمع، یک نفر از فعالین کارگری بازداشت شد.

- همچنین اعضای سندیکای کارگران شرکت واحد اتوبوسرانی تهران در فضای پلیسی و امنیتی موفق شدند مراسم این روز را در پایانه میدان آزادی برگزار کنند. در این مراسم، شکلات و خودکارهایی با شاد باش اول ماه در بین جمعیت پخش شد.

- در تعدادی از شهرهای استان کردستان نیز مراسم هایی به مناسبت روز جهانی کارگر برگزار شد.

- انتشار اطلاعیه ها و بیانیه های مشترک جداگانه از دیگر فعالیت های نهادهای مستقل کارگری به همین مناسبت بود.

5 - برگزاری تجمع بمناسبت 8 مارس، روز جهانی زن

در 8 مارس و به دنبال فراخوانی که از مدت ها پیش انتشار یافته بود، جمعی از زنان و مردان مدافع حقوق زنان، تلاش کردند که در مقابل وزارت کار مراسم این روز را برگزار کنند. شرکت کنندگان اما با یورش وحشیانه نیروهای امنیتی و انتظامی روبرو شدند. دهها نفر بازداشت و 25 نفر شامل مرد و زن زندانی شدند. از ویژگی های فراخوان سال 96 این بود که برای نخستین بار در سالهای گذشته، خواسته های حقوقی و اجتماعی زنان همراه با مطالبات و حقوق زنان در عرصه کار و اشتغال طرح و بر آنها تاکید شده بود. برگزیدن وزارت کار به عنوان محل تظاهرات، به خوبی بیانگر رویکرد فراخوان

دهندگان این مراسم بود.

همبستگی کارگری

در سال گذشته اقدامات عملی کارگران به نشانه اعلام همبستگی افزایش یافت.

بطور کلی می توان این اقدامات را به دو دسته تقسیم کرد:

دسته اول. حمایت از همکاران معترض بازداشتی و اخراجی:

در 11 مورد، کارگران برای آزادی همکاران خود که به دلیل اعتراض شان، بازداشت شده بودند و در 8 مورد در اعتراض به اخراج همکاران معترض و به نشانه اعلام همبستگی با آنان، تجمع اعتراضی بر پا کردند. همچنین در 5 مورد برای بازگشت به کار همکاران اخراج شده، به اقدام عملی از جمله به تجمع دست زدند.

دسته دوم. همبستگی بین بخش های مختلف کارگران:

- در 2 مورد کارگران قراردادی از همکاران پیمانی خود حمایت کردند. در 3 مورد کارگران از همکاران اعتصابی خود در بنگاه های دیگر حمایت کردند و همچنین در سه مورد دیگر به نشانه اعتراض نسبت جان باختن همکاران خود و برای احترام به آنان تجمع کردند.

اعتراضات معلمان

در طول سال 96 اعتراضات معلمان رو به افزایش نهاد و همچنین شورای هماهنگی کانون های صنفی معلمان فعال تر شد. مهمترین این اعتراضات عبارت بودند از:

- برگزاری تجمع های سراسری و مشترک فرهنگیان بازنشسته و شاغل در 13 مهر بمناسبت روز معلم، در تهران و مراکز استان ها،

- تجمع 15 اردیبهشت معلمان در پارک لاله تهران بمناسبت روز معلم و اعلام همبستگی با اسماعیل عبدی،

- معلمان 10 بار با خواست پرداخت مطالبات، اعتصاب و تجمع کردند و نیز 12 بار در اعتراض به سطح نازل حقوق ها، نداشتن بیمه، بیکارشدن و مشکل مسکن، 12 بار تجمع کردند.

- همچنین معلمان حق التدریسی، مربیان پیش دبستانی، آموزگاران

نهضت سوادآوزی، معلمان حق التدریسی در مراکز فنی و حرفه ای و معلمان مدارس عشایری، بارها در اعتراض به بلاتکلیفی استخدامی خود در مقابل اداره آموزش پرورش، فرمانداری ها و استانداری ها تجمع کردند و یا نمایندگان آنها از سراسر کشور راهی تهران شدند و در روز معین و گاه در چند روز پیایی در مقابل مجلس و وزارت آموزش و پرورش در تهران به تجمع اعتراضی دست زدند. بطور کلی این گروه از آموزگاران در سال گذشته 13 بار بطور سراسری و همزمان تجمع اعتراضی سازمان دادند و نیز 21 بار تجمع اعتراضی در شهرستان ها و مراکز استان مقابل اداره آموزش و پرورش، فرمانداری ها و استانداری ها برپا داشتند.

اعتراض پرستاران، کارگران و کارکنان بیمارستان ها

مبارزه و اعتراض پرستاران، کارگران و کارکنان بیمارستان ها و دیگر مراکز درمانی که در سال 95 رو به افول نهاده بود در سال گذشته با دور جدید اعتراضات و اعتصاب ها از سر گرفته شد. در همان حال نقش مخرب و سازش کارانه سازمان نظام پرستاری و سران این سازمان بیش از پیش آشکار شد و انتظار می رود که این سازمان توسط پرستاران بطور جدی به چالش کشیده شود.

مواردی از اعتراض پرستاران، کارگران و کارکنان بیمارستان ها:

- اعتراض سراسری پرستاران و دانشجویان پرستاری سراسر کشور در 15 مرداد ماه نسبت به طرح تربیت پرستار بیمارستانی؛ در این روز جمعی از پرستاران و دانشجویان پرستاری در مقابل وزارت بهداشت در تهران و در مراکز استان ها و شهرستان ها در سراسر کشور تجمع کردند.

- تجمع اعتراضی دانشجویان بهیاری و پرستاری نسبت به بلاتکلیفی شغلی در سراسر کشور در 15 مهر ماه.

- تجمعات جداگانه پرستاران و دانشجویان پرستاری در استان های مختلف در اواخر تابستان برای توقف طرح تربیت پرستار بیمارستانی،

- کمپین پرستاران در فضای مجازی در اعتراض به عدم اجرای قانون تعرفه گذاری خدمات پرستاری،

- تجمعات اعتراضی و دامنه دار تیرماه توسط دستیاران جراحی کشور در اعتراض به احضار همکاران معترض شان به کمیته انضباطی،

- اعتراضات بهیاریان دارای سابقه کار یک سال در استان های مختلف

نسبت به بلاتکلیفی استخدامی،

- برپا کردن 20 تجمع توسط پرستاران، کارگران و کارکنان بیمارستان ها در اعتراض به عدم پرداخت حقوق و مطالبات،

- برپایی 6 اعتصاب و تجمع توسط پرستاران و کارکنان بیمارستان ها در اعتراض به اخراج از کار، نداشتن امنیت شغلی، بلاتکلیفی استخدامی، تحمیل قرار داد و کاهش حقوق ها،

-اعتصاب همزمان پزشکان طرحی در بیش از 100 مرکز در اعتراض به عدم پرداخت یکساله مطالباتشان.

اعتراضات بازنشستگان:

روند روبه گسترش اعتراضات بازنشستگان که از سال 95 شدت گرفته بود در سال گذشته ادامه پیدا کرد و بیش از پیش شکل سراسری بخود گرفت.

در سال گذشته کارگران بازنشسته صنعت فولاد، کارگران بازنشسته کارخانجات و بازنشستگان فرهنگی و لشکری دست به تجمعات گسترده ای برای همسان سازی حقوق و افزایش مستمری ها و پرداخت بموقع مطالبات زدند. در همین رابطه تجمع اعتراضی سراسری بازنشستگان صنعت فولاد و بازنشستگان فرهنگی و کشوری که 19 روز تداوم داشت، بسیار برجسته بود.

بطور کلی بیش از 50 تجمع اعتراضی جداگانه توسط بازنشستگان برای دست یابی به مطالباتشان برپا شد که در مواردی چند روزمتوالی به درازا کشید و یا در موارد دیگر مانند مورد کارگران بازنشسته فولاد و ذوب آهن، مجتمع نیشکر هفت تپه و کیان تایر تجمع ها چندین بار تکرار شدند. در یکی از این تجمع ها کارگران بازنشسته کشت و صنعت نیشکر هفت تپه، که بسیار خشمگین بودند جاده را بستند و از تردد وسایل نقلیه جلوگیری کردند.

در دو مورد از تجمع ها یعنی در تجمع کارگران بازنشسته کارخانه قند یاسوج و کارخانه کیان تایر، خانواده کارگران نیز در تجمع شرکت کردند.

اعتراضات جویندگان کار و فارغ التحصیلان بیکار:

در سال گذشته اعتراضات جویندگان کار و فارغ التحصیلان، رشد چشم گیری داشت؛ آنان در 32 جای کشور دست به تجمع زدند. مواردی را بر می شمیریم:

- تجمع متقاضیان کار روستاهای آق در[] در مجاورت معدن طلای آق دره تکاب که 40 روز ادامه یافت؛ این تجمع در خرداد ماه مورد یورش نیروهای انتظامی قرار گرفت که در نتیجه چند نفر از تجمع کنندگان زخمی و عده ای بازداشت شدند.

- تجمع مشترک جوانان متقاضی کارو کارگران اخراجی پالایشگاه بید بلند 2 بهبهان. این تجمع 5 روز ادامه یافت و با بستن مسیر تردد به شرکت همراه بود.

- تجمع کارگران بیکار شده معدن سرب و روی انگوران به همراه خانواده؛ متقاضیان کار در این منطقه دوبار تجمع کردند و مسیر تردد کامیون ها را بستند و یا از بارگیری آنها جلوگیری کردند.

- تجمع اعتراضی دامنه دار اهالی روستاهای اطراف اهواز مقابل مجتمع کشت و صنعت نیشکر دهخدا

- تجمع اعتراضی چندین باره جوانان متقاضی کار شهرستان مهر؛ آنان کمیته ای بنام کمیته اشتغال جوانان شهر مهر ایجاد کردند،

- تجمع سه روزه و شبانه روزی جوانان متقاضی کار کنگان مقابل فاز 19 عسلویه،

- تجمع 2 روزه جوانان جویای کار شهرستان کارون مقابل مجتمع نیشکر سلمان فارسی،

-تجمع چند باره متقاضیان کار روستاهای اطراف دزفول مقابل کشت و صنعت کارون شوشتر،

-تجمع 2 روزه جوانان جویای کار آبادان برای اشتغال در مقابل فرمانداری.

اعتراضات رانندگان:

در سال 96 شاهد گسترش قابل ملاحظه اعتراضات رانندگان بودیم. رانندگان در 82 جای کشور دست به اعتصاب و تجمعات اعتراضی زدند که تعدادی از این اعتراضات تا چند روز به درازا کشید و در مواردی

دامنه دار بود و چندین بار انجام شد. این اعتراضات و تجمع ها در دو مورد بطور سراسری انجام شد و در پنج مورد با بستن جاده و خیابان همراه بود.

مواردی از این اعتراضات و تجمع ها را اشاره وار برمی شمیریم:

اعتراض رانندگان اتوبوسرانی درون شهری نسبت به عدم پرداخت مطالبات، مشکل بیمه، شرایط کاری، اعتراض رانندگان بین شهری نسبت به وضعیت معیشتی، اعتراض رانندگان تاکسی ها در رابطه با فعالیت تاکسی های اینترنتی و همچنین در رابطه با مشکل بیمه، افزایش کمیسیون ها، وضعیت معیشتی اعتراض رانندگان تاکسی های اینترنتی به سطح پایین دریافتی، شرایط نامناسب کاری، اعتراض دامنه دار رانندگان نفت کش ها در استان های اصفهان، بوشهر، کرمانشاه، کرمان و هرمزگان به طرح برندسازی. اعتراض رانندگان کامیون ها نسبت به کاهش سهمیه سوخت و بی توجهی نسبت به شرایط کارشان. اعتراضات رانندگان سرویس رفت و آمد کارگران نسبت به عدم پرداخت مطالبات، اعتراض رانندگان سرویس دانش آموزان مدارس نسبت به کاهش نرخ سرویس، عدم پرداخت مطالبات و دیگر خواست ها.

اعتراضات دستفروشان:

حمله ماموران شهرداری به دستفروشان درسال گذشته کماکان ادامه یافت که منجر به مصدومیت تعدادی از این زحمتکشان شد و در یک مورد در محله ای در شهر قم موجب مرگ یک میوه فروش و انتی شد که تجمعات اعتراض اهالی محله را به دنبال داشت.

در چند شهر دیگر نیز مردم نسبت به یورش مزدوران شهرداری به دست فروشان اعتراض کردند و دست فرشان را مورد حمایت قرار دادند.

همچنین در طول سال، دست فروشان در 6 شهر راهپیمایی کردند و یا در مقابل نهاد ها و ارگان های دولتی تجمع اعتراضی بر پا کردند.

خودکشی در میان کارگران

سالی که گذشت 15 مورد اقدام به خودکشی از سوی کارگران گزارش شد که در نتیجه 6 نفر از کارگران جان شان را از دست دادند. علت اکثریت موارد اقدام به خودکشی کارگران، عدم پرداخت مطالبات آنان توسط کارفرمایان گزارش شده و در مواردی نیز اخراج یا احتمال اخراج از کار و یا شرایط نامناسب کاری، علت اقدام به خودکشی

گزارش شده است.

حوادث کار:

در سال 96 طبق گفته معاون طب کار و کمیسیون های پزشکی اداره کل درمان مستقیم تامین اجتماعی بیش از ۳۰ هزار کارگر دچار حادثه شدند. در این سال، 567 کارگر از جمله 6 کودک جان باختند. لازم به تاکید است که آمار دقیقی از میزان حوادث و بیماریهای ناشی از کار در دست نیست، اما بنا بر آنچه که گزارش شده می توان گفت این حوادث همچنان رو به افزایش است. برخی منابع از مرگ روزانه 5 کارگر ساختمانی بر اثر حوادث کاری در طول سال گذشته خبر داده اند.

همچنین درباره قربانیان بیماری های شغلی و تعداد کارگران جان باخته بر اثر این بیماری ها نیز آمار دقیقی وجود ندارد. با اینحال برخی منابع اعلام کرده اند که تعداد کارگرانی که قربانی بیماری های ناشی از کار شدند، 6 برابر تعداد کارگران کشته شده در حوادث کار است.

در سال 1396 همچنین 30 مورد تصادف سرویس رفت و آمد کارگران گزارش شد که در نتیجه آن 19 کارگر کشته و 205 مجروح شدند. و این در حالی است از تعداد مجروحین چند تصادف دیگر، اطلاعی در دست نیست.

کشتار کولبران در سال گذشته همچنان ادامه یافت؛ گزارش هایی که به دست ما رسیده حاکی است که در نتیجه 20 مورد تیراندازی مستقیم توسط نیروهای نظامی و ماموران جمهوری اسلامی، 26 نفر کولبران کشته شدند. لازم به یاد آوری است که هر ساله تعداد زیادی از کولبران به دلیل مخاطرات ناشی از کولبری از جمله پرتاب شدن از بلندی، جان خود را از دست می دهند.

کشتار کولبران اعتراضاتی به دنبال داشت. برای نمونه مردم شهرستان بانه در روز های سیزدهم و چهاردهم شهریور در اعتراض به کشتار کولبران، بطور گسترده دست به تجمع زدند.

همچنین گزارشاتی در باره اعتراضات پراکنده کولبران در رابطه با بیکاری و وضعیت معیشت خود رسانه ای شد.

واکنش سرکوب گرانه حکومت اسلامی و کارفرمایان نسبت اعتراضات کارگری

در سال گذشته نیز تقریباً در همه موارد، حکومت و کارفرمایان به

جای رسیدگی به خواست و مطالبات کارگران به سرکوب کارگران معترض دست زدند. اشکال، شیوه ها و موارد این سرکوب گری ها در زیر به اختصار می آوریم:

1- اخراج کارگران معترض:

در 30 بنگاه تولیدی و خدماتی تعدادی از کارگران معترض از کار اخراج شدند. در 25 بنگاه 402 کارگر اخراج شدند که عده ای از آنها پس از اعتراض همکاران شان به کار بازگشتند. از تعداد کارگران اخراجی در 5 بنگاه دیگر اطلاعی در دست نیست.

تعداد واحدهای تولیدی که دست به اخراج زدند در مقایسه با 26 واحد در سال ماقبل، از رشد 15 درصدی برخوردار شد ولی تعداد کارگران اخراجی در مقایسه با 776 نفر در سال 1395 کاهش 48 درصدی رانشان می دهد.

لازم به گفتن است که طبق گزارش ها در طول سال گذشته در صدها بنگاه تولیدی و خدماتی، کارگران تهدید شدند که در صورت دست زدن به اقدام اعتراضی از کار اخراج خواهند شد. بر شمردن موارد این تهدید ها نوشته را به درازا خواهد کشاند فقط به این نکته بسنده می کنیم که این گونه تهدیدها نسبت به سال 95 افزایش چشم گیری داشت.

2- بازداشت کارگران معترض:

در چهار واحد تولیدی 58 کارگر معترض بازداشت شدند که دو مورد آن با حمله شبانه نیروهای امنیتی و انتظامی به منازل کارگران صورت گرفت.

3- احضار کارگران معترض به نهادهای قضایی، اطلاعاتی، امنیتی و انتظامی:

در هفت واحد تولیدی کارگران معترض، به نهادهای یاد شده احضار شدند. از تعداد احضار شدگان در سه واحد اطلاعی در دست نیست اما در چهار واحد دیگر حدود 120 کارگر به این نهاد ها احضار شدند.

4- یورش نیروهای انتظامی و امنیتی به تجمعات:

- در شش مورد از این یورش ها به تجمعات کارگری، تعدادی از کارگران زخمی و مجروح شدند. یورش به تجمع اعتراضی کارگران هپکو و آذرباب در اراک دو نمونه از این یورش ها بود که بازتاب رسانه

ای نسبتاً گسترده ای یافت.

- در دو مورد، تجمع جویندگان کار مورد حمله قرار گرفت که منجر به زخمی شدن چند نفر از تجمع کنندگان شد.

- حمله نیروهای انتظامی به تجمع اعتراضی اهالی روستای شهرستانک جغتای موجب کشته شدن یک نفر و زخمی شدن 7 نفر شد.

- یورش به تجمع کشاورزان شرق اصفهان در 18 اسفند منجر به مجروح شدن چندین نفر از تجمع کنندگان شد

5- حمله عوامل کارفرما به کارگران معترض:

هفت مورد از این نوع اقدامات سرکوب گریانه توسط عوامل کارفرماها به کارگران معترض گزارش شده است که 2 مورد از آنها درمجمع کشت وصنعت نیشکر هفت تپه بوقوع پیوست.

6- تنبیه کارگران معترض:

شش مورد از تنبیه کارگران توسط کارفرماها گزارش شده است. این تنبیه ها اشکال مختلف داشت و تنبیه شغلی و اعمال فشار های روانی را شامل می شد.

7- سرکوب فعالین و تشکل های مستقل کارگری و معلمان:

سرکوب و تهدید اعضای تشکل ها، نهادهای مستقل و فعالین کارگری و معلمان و اعمال فشار بر خانواده آنها و بر کارگران زندانی همچنان تداوم یافت. در طول سال، 15 نفر از فعالین کارگری و معلمان زندانی شدند و برای دو فعال دیگر کارگری نیز حکم جلب صادر شد که تا کنون اجرایی نشده است. افزون براین، بیش از 30 نفر از فعالین کارگری به دلایل واہی و کلیشه ای همچون اقدام علیه امنیت ملی و تبلیغ علیه نظام به دستگاه های قضایی، اطلاعات و امنیتی احضار شدند. با اینوجود کارزارهای اعتراضی نسبت به اذیت و آزار و بازداشت فعالین کارگری در سطح کشوری و بین المللی عامل مهمی برای آزادی قطعی یا موقت برخی از کارگران زندانی بوده است که از جمله می توان به کارزار جهانی برای آزادی رضا شهابی اشاره کرد. حمایت از کارگران بازداشتی و اخراجی که با توجه به گسترش مبارزات کارگران ابعاد گسترده تری نیز خواهد گرفت کماکان یکی از الویتهای مهم جنبش مستقل کارگری محسوب می شود.

اتحاد بین المللی در حمایت از کارگران در ایران

ژوئن ۲۰۱۸

[;info@workers-iran.org](mailto:info@workers-iran.org)

[;www.workers-iran.org](http://www.workers-iran.org)

www.etehadbinalmelali.com